

הלכות יום טוב – יט

ספיקא דיומא לענין מוקצה ותחומין

שוע"ר סי' שכה

יד אם הוא ספק אם הובא מחוץ לתחום אסור למי שהובא בשבילו עד למוצאי שבת בכדי הבאה מחוץ לתחום, מפני שהוא דבר שיש לו מתירין. ולהאומרים שבאיסור כזה שאינו אלא כעין קנס שלא יבא לומר לנכרי לעשות בשבת לא החמירו בספיקו אף על פי שיש לו מתירין כמ"ש למעלה, אף כאן מותר באכילה אפילו למי שהובא בשבילו אפילו בו ביום, וכבר נתבאר שהעיקר כסברא הראשונה.

שוע"ר סי' שצו

א שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי יש אומרים שזו אזהרה ליוצא חוץ לתחום ... ויש אומרים שאין לתחומין עיקר מן התורה כלל ... אלא שחכמים סמכו איסור התחומין של דבריהם למקרא זה אל יצא איש ממקומו, שלא יצא יותר מאלפים מהמקום ששבת בו.

שוע"ר סי' תצה

טו ומותר לאכול מהפירות ביום טוב שני, שהרי לא הנהיגו חכמים את בני הגולה לעשות יום טוב שני אלא מחמת הספק שמא יום ראשון היה חול, ונמצא שפירות הללו הוכנו מחול ליום טוב ... בהמה העומדת לחלבה ופירות העומדין לסחורה (שנתבאר בסי' ש"י) להאוסרין מוקצה ביום טוב, מותר להכין אותם ביום ראשון של שני ימים טובים של גליות כדי לאכול מהם למחר ביום טוב שני ... הכנת המוקצה מותרת ביום טוב ראשון בממה נפשך, אם יום שני הוא קדש והמוקצה אסור בו, הרי יום ראשון הוא חול ומכין מחול ליום טוב, ואם יום ראשון הוא קדש, הרי יום שני הוא חול ומוקצה מותר בו ואין צריך להכין כלל.

שוע"ר סי' תצז

ח כל דבר שהוא ספק אם הוא מוקצה או אינו מוקצה, כגון מצודות חיה עופות ודגים שהיו פרושות מערב יום טוב ולמחר מוצא בהם ואינו יודע אם נצוד היום או אתמול, אסורים בין באכילה בין בטלטול עד הערב, בין שהיום הוא יום טוב ראשון בין שהוא יום טוב שני של גליות, לפי שהמוקצה הוא דבר שיש לו מתירין לפיכך הולכין בספיקו להחמיר (עיין סי' תקט"ו).

שם בקונטרס אחרון ס"ק ה

לא מסתבר כלל להחמיר במוקצה דרבנן בספיקא דפלוגתא אלא בספק מעשה, דהא פסקו הרא"ש וסיעתו בפרק ג' דביצה דאין מוקצה לחצי שבת, משום דזהו פלוגתא דאמוראי ובמוקצה דרבנן הלך אחר המיקל.

שוע"ר סי' תקז

ד לא החמירו חכמים כל כך באיסור מוקצה, שאין לו עיקר מן התורה.

שוע"ר סי' תקיג

ז ואם נתערבה בביצים אחרות ... ביום טוב שני של גליות, יש להתיר התערובת ... שאף קודם שנתערבה היו כאן שתי ספיקות, ספק יום טוב ספק חול ספק נולדה ביום טוב, ספק נולדה בחול.

קו"א ב אגן קיי"ל דספק ספיקא מותר אף בדבר שיש לו מתירין.

שוע"ר סי' תקטו

ז ואפילו בספק החמירו חכמים, אף ביום טוב שני של גליות. ואע"פ שיום טוב שני של גליות אינו אלא מחמת ספק, ונמצא שיש כאן ב' ספיקות להקל. מכל מקום כיון שכבר הנהיגו חכמים את כל בני הגולה לעשות שני ימים, הרי הוא כודאי של דבריהם, לענין זה, שלא להתיר בו ספק מוקצה. שעיקר איסור המוקצה בשבת הוא סייג לאיסורי תורה, שלא יעלה ויתלוש כמ"ש בסימן שכ"ב, או משום גדר להוצאה כמ"ש בסימן ש"ח. לפיכך החמירו בספיקו אף ביום טוב שני, כדי שלא לחלק בינו לראשון. אבל לענין שאר דברים אין דינו כודאי של דבריהם, אלא כספק, וכמו שיתבאר.

יד כיון שאי אפשר לאסור לכל בני אדם בשוה שהרי איסור תחומין הוא אינו שוה לכל בני אדם שמה שהוא חוץ לתחומו של זה הוא תוך תחומו של זה וכיון שהוצרכו חכמים לחלק באיסור זה לאסור לזה ולהתיר לזה עשו עוד חילוק בין מי שהובא בשבילו למי שלא הובא בשבילו.

טז אם יש להסתפק שמא בתחלת כניסת יום טוב היה הנכרי כבר בתוך תחום העיר, יש להקל ביום טוב שני של גליות, אף למי שהובא בשבילו, כיון שיש כאן ב' ספיקות, שהרי יום טוב שני עיקר תקנתו מחמת הספק. אבל ביום טוב ראשון יש להחמיר אף בספק, כיון שהוא דבר שיש לו מתירין.